

**PLAN I PROGRAM RADA
GRADSKA KNJIŽNICA I ČITAONICA VINKOVCI ZA 2023. GODINU**

Vinkovci, rujan 2022. godine

GRADSKA KNJIŽNICA I ČITAONICA VINKOVCI

Ivana Gundulića 6, 32100 Vinkovci
tel.: +385 32 332418
fax: +385 32 334675
e-mail: knjiznica@gkvk.hr

<http://www.gkvk.hr/>
OIB: 67043571709
MB: 03366090
IBAN: HR7223900011101098343

UVOD

Gradska knjižnica i čitaonica Vinkovci svoj program rada zasniva na Zakonu o knjižnicama i knjižničnoj djelatnosti (NN 17/19, 98/19) i Standardima za narodne knjižnice u Republici Hrvatskoj (NN 58/99) te na Programu javnih potreba u kulturi Grada Vinkovaca. Na području Vukovarsko-srijemske županije djeluje ukupno 11 narodnih i 69 školskih knjižnica. Pri Gradskoj knjižnici i čitaonici Vinkovci djeluje Bibliobusna služba. Bibliobus će u 2023. godini obilaziti područja 17 općina i 1 grada (ukupno 18 jedinica lokalne samouprave) Vukovarsko-srijemske županije, s ukupno 66 stajalištem. Gradska knjižnica i čitaonica Vinkovci i Općina Nuštar od 2010. godine imale su ugovorni odnos o obavljanju knjižnične djelatnosti. Općina Nuštar je u rujnu 2021. godine izrazila želju za osamostaljenjem Narodne knjižnice i čitaonice sv. Benedikta Nuštar te je izvršila potrebne pripreme za osnivanje javne samostalne narodne knjižnice. Stekli su se uvjeti za osamostaljenje, a Narodna knjižnica i čitaonica sv. Benedikta Nuštar, od rujna 2022. godine, djeluje kao javna, samostalna narodna knjižnica. Od 22. srpnja 2021. godine Narodna knjižnica i čitaonica Bošnjaci dio je sustava Gradske knjižnice i čitaonice Vinkovci na temelju Ugovora o obavljanju knjižnične djelatnosti za Općinu Bošnjaci u Narodnoj knjižnici i čitaonici Bošnjaci, potpisanog između Gradske knjižnice i čitaonice Vinkovci i Općine Bošnjaci.

Knjižnična djelatnost obuhvaća: nabavu knjižnične građe, stručnu obradu, čuvanje i zaštitu knjižnične građe te provođenje mjera zaštite knjižnične građe koja je kulturno dobro, izradu kataloga, sudjelovanje u izradi skupnih kataloga i baza podataka – omogućavanje pristupačnosti knjižnične građe i informacija korisnicima prema njihovim potrebama i zahtjevima, osiguravanje korištenja i posudbe knjižnične građe te protok informacija, poticanje i pomoć korisnicima pri izboru i korištenju knjižnične građe, vođenje dokumentacije o građi i korisnicima, poslove matične djelatnosti za narodne i školske knjižnice Vukovarsko-srijemske županije.

NOVA ZGRADA KNJIŽNICE

Nova zgrada Gradske knjižnice i čitaonice čija je izgradnja započela 14. veljače 2020. godine u 2021. godini dobila je svoj konačan izgled, površine 4482 m² što ju čini jednom od najvećih narodnih knjižnica u Republici Hrvatskoj. Pročelje je Knjižnice poprimilo završni izgled s trima nepravilnim portalima koji predstavljaju oštećenja od granata. Na taj način zauvijek će naše sugrađane podsjećati na noć kada je u Domovinskom ratu

pogođena zapaljivim granatama do temelja izgorjela. Nova, moderna zgrada Knjižnice u 2022. godini dobila je svoj završni izgled, te prostore koji će biti pripremljeni za opremanje koje će biti u skladu sa Standardima za narodne knjižnice Republike Hrvatske i kao takva biti će treći životni prostor našim korisnicima, prostor u kojem ćemo u potpunosti moći ostvariti svoju misiju – unaprijediti znanje i kvalitetu života svih građana grada Vinkovaca i Vukovarsko-srijemske županije razvijanjem svih vrsta pismenosti te promicanjem čitanja i cjeloživotnog učenja za sve, kao i čuvanjem i promicanjem lokalne baštine na dobrobit pojedinca i društva u cjelini. U 2023. godini planira se opremanje Knjižnice namještajem, tehničkom i računalnom opremom. Nakon unutarnjeg opremanja slijedi preseljenje knjižnične građe s dvije lokacije u cjeloviti, novi i funkcionalni prostor.

VIZIJA

Gradska knjižnica i čitaonica Vinkovci kulturno je, obrazovno, informacijsko i društveno središte zajednice i mjesto promicanja tolerancije i multikulturalnosti, jednako dostupno svima. Korisnicima je na usluzi stručno i kompetentno osoblje Knjižnice.

MISIJA

Misija je Gradske knjižnice i čitaonice Vinkovci osigurati svim građanima grada Vinkovaca i Vukovarsko-srijemske županije jednaku dostupnost svim vrstama informacija, širokom spektru znanja, svjetskoj i nacionalnoj kulturnoj baštini kao osnovama za učenje kroz cijeli život, neovisno o mediju i raznovrsnim oblicima kulturne razonode te proaktivno odgovoriti na raznolike i promjenjive informacijske potrebe. Zatim, unaprijediti znanje i kvalitetu života građana Županije razvijanjem svih vrsta pismenosti te promicanjem čitanja i cjeloživotnog učenja za sve, kao i čuvanjem i promicanjem lokalne baštine na dobrobit pojedinca i društva u cjelini.

Pritom, uvažavajući načela iz Ustava Republike Hrvatske, Kopenhaške deklaracije o ulozi narodnih knjižnica u Europskoj uniji, dokumenata UNESCO-a i IFLA-e, poglavito Manifesta za narodne knjižnice, knjižnične se usluge pružaju svim stanovnicima Grada i Županije, a i ostalima, bez obzira na njihovu dob, rasnu ili nacionalnu pripadnost, vjersko ili političko opredjeljenje, u različitim oblicima i s pomoću suvremenih tehnologija.

VRIJEDNOSTI

Gradska knjižnica i čitaonica Vinkovci promiče vrijednosti demokratskog društva i omogućava slobodan pristup izvorima informacija i znanja, kulturnu raznolikost, slobodu izbora i jednakost građana.

Vrijednosti su Knjižnice: tradicija, očuvanje kulturne baštine, slobodan pristup informacijama, otvorenost, dostupnost, korisnost, stručnost, spremnost na/za promjene, inovativnost, kreativnost, inkluzivnost, prisutnost u zajednici, uvažavanje različitosti, partnerstvo.

PRESELJENJE U NOVU ZGRADU KNJIŽNICE

Pred nama je povijesno značajno i programski najizazovnije razdoblje u posljednjih trideset godina. Nova zgrada knjižnice koja će biti otvorena sljedeće godine, pred nas je stavila nove izazove i mogućnosti, ali prvenstveno promjene koje su bile neophodne kako bismo dobili knjižnicu po mjeri korisnika koji će u njoj boraviti. Neke promjene, korisnicima još uvijek nevidljive, krenule su već početkom ove godine. Na Stručnom vijeću donijeli smo odluku da cijeli fond Knjižnice resigniramo onako kako će biti složen u novoj zgradi Knjižnice, po novom konceptu i odjelima. U pripremi je i nova sistematizacija radnih mjesta, koja je neophodna zbog centralizirane posudbe, novih odjela i službi, a uvjetovana Standardom za narodne knjižnice u Republici Hrvatskoj. Prilikom preseljenja u novu zgradu Knjižnice potrebno je napraviti reviziju i otpis prema Pravilniku o reviziji i otpisu knjižnične građe, nakon čega će se kompletan fond pripremiti za RFID sustav. Radio Frequency Identification (RFID) tehnologija je bežičnog prijenosa podataka pomoću radijske frekvencije. RFID tehnologija počela se implementirati u nove knjižnice u Hrvatskoj odnedavno, a u svjetskim se knjižnicama koristi desetak godina. Pomoću nove tehnologije bit će postignut cilj kvalitetnije knjižnične usluge prema korisnicima, kao što je samostalno posuđivanje i vraćanje knjižnične građe. Posljednja promjena koja je nužna jest brendiranje Knjižnice i nova „web“-stranica, koja će koncepcijski biti bolja, prilagođenija potrebama današnjih korisnika. Kada korisnici u novoj knjižnici budu imali novi prostor prilagođen njihovoj dobi i potrebama, nove suvremene tehnologije, snažan kolektiv knjižničara koji će se moći posvetiti svakom korisniku i upoznati ga s njegovom novom knjižnicom, tada će kvalitetan i pomno isplaniran program aktivnosti, s ciljem povećanja broja korisnika, biti moguće i provesti.

Nabava knjižne i neknjižne građe za Gradsku knjižnicu i čitaonicu Vinkovci

Redovitom nabavom te stručnom i tehničkom obradom građe Knjižnica će nastojati zadovoljiti kulturne potrebe, potrebe za informiranošću i raznodom i edukacijske potrebe svih korisnika. te povećati financijska sredstva za nabavu. Pri tome će se voditi kriterijem trajne kulturne vrijednosti i traženosti određene knjižnične građe i Smjernicama za nabavu knjižnične građe. Nju podrazumijevaju knjižna građa, multimedijalna građa, igračke, novine i časopisi. Knjižnična građa nabavljat će se kupovinom, darom, otkupom Ministarstva kulture i medija RH, obveznim primjerkom i zamjenom. Nabava i obrada knjižnične građe vršit će se kao i dosad, centralizirano – na jednom mjestu nabavljat će se i obrađivati knjižnična građa za Gradsku knjižnicu i čitaonicu Vinkovci, Bibliobus i Narodnu knjižnicu i čitaonicu Bošnjaci, a financijska sredstva za nabavu bit će povećana.

Zavičajna zbirka Cibaliana

Najvrjedniji dio knjižničnog fonda svake narodne knjižnice je njena zavičajna zbirka koja se sustavno izgrađuje te se kroz nju može istraživati bilo koji segment života lokalne sredine. Tadašnja je Narodna knjižnica i čitaonica Vinkovci u potpunosti uništena u Domovinskom ratu. S Knjižnicom je izgorjela i Zavičajna zbirka s njenim najvrjednijim dijelom – rukopisima Ivana Kozarca, Josipa Kozarca i Vladimira Kovačića. Od trenutka uništenja Gradska knjižnica i čitaonica Vinkovci sustavno radi na obnovi fonda Zavičajne zbirke te pronalaženju rukopisa i ostavština vinkovačkih književnika. U posljednje 22 godine Knjižnica je pronašla dvije rukopisne bilježnice Ivana Kozarca, koje se danas čuvaju u Knjižnici. Godine 2008. Knjižnici je, posredstvom Himze Nuhanovića, Stjepan Mihelčić poklonio autograf rukopisa Joze Ivakića *Pouzdaní sastanak*. Autentičnost ovoga autografa potvrdio je Odjel za povijest kazališta Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti u Zagrebu. Godine 2019. Knjižnici je Velimir Šurina poklonio veliku rukopisnu ostavštinu Josipa Kozarca. Autentičnost rukopisa potvrdila je prof. dr. sc. Sanda Ham, a potvrđeno je da se radi o najvećoj rukopisnoj zbirci Josipa Kozarca. Godine 2020. Marija Mađer, supruga pokojnog vinkovačkog pjesnika Miroslava Mađera, Knjižnici je darovala dvije ostavštine – ostavštinu pokojnog supruga Miroslava i ostavštinu Miroslavova brata Slavka. Radi se o velikoj količini materijala, koja među ostalim, sadrži preko 1200 kartica rukopisa, oko 300 kartica strojopisa i preko 100 kartica čistopisa. Ova zbirka predstavlja jedinu sačuvanu zbirku Slavka Mađera i jednu od najvećih zbirki rukopisa u Republici

Hrvatskoj uopće. Detaljna će analiza zasigurno potrajati još nekoliko godina, jer je vrlo malo izvora o Slavku Mađeru, a najveći poznavatelj (možemo reći i jedini) njegova života i rada bio je njegov brat Miroslav, koji je preminuo 2015. godine. Knjižnica će učiniti sve kako bi ostavštinu Slavka Mađera u potpunosti predstavila javnosti ,jer se radi o neprocjenjivoj kulturnoj i materijalnoj vrijednost. Iduće ćemo godine predstaviti i ostavštinu Miroslava Mađera, a u međuvremenu intenzivno nastavljamo s pronalaženjem i vraćanjem kulturnih dobara koja povijesno pripadaju Vinkovcima.

Zavičajna zbirka čuva oko 1000 naslova (1 500 svezaka) knjižne i neknjižne građe koja je na bilo koji način vezana i značajna za Vinkovce, vinkovačko područje i Slavoniju. Posebnu vrijednost zbirke čine starija izdanja knjiga Matije Antuna Reljkovića, Joze Ivakića, Ivana Kozarca, Josipa Kozarca, Vladimira Kovačića te bilježnice rukopisa Ivana Kozarca i rukopisi Joze Ivakića. Bogatstvo Zavičajne zbirke u potpunosti će biti predstavljeno u novom prostoru, koji će, osim Vinkovčanima, izuzetno biti zanimljiv i turistima te će zasigurno biti neizostavan dio kulturno-turističke ponude grada Vinkovaca.

Dječji odjel – Dječja knjižnica mira namijenjen korisnicima od 0 do 15 godina, a upravo zbog različitih potreba korisnika koji mu pripadaju u prostoru nove knjižnice imamo mogućnost spajanja i razdvajanja novog prostora staklenim stijenama, što je za ovoj odjel od iznimne važnosti radi funkcionalnosti posla i potreba korisnika. Ovo su samo neke od aktivnosti koje će se održavati na tom odjelu:

Bebe u Knjižnici

Projekt „Bebe u Knjižnici“ pokrenut je u Vinkovcima 2020. godine, a po uzoru na gradove u Hrvatskoj u kojima se potiče i podržava projekt „Čitajmo im od najranije dobi“. Projektom su obuhvaćena sva novorođena djeca u gradu Vinkovcima, a realizira se na sljedeći način: roditeljima se uručuju prigodna torba u kojoj se nalazi prva djetetova slikovnica, letak kampanje „Čitaj mi!“ i upute za realizaciju besplatnog upisa djeteta u Knjižnicu. Projekt je nadogradnja ranije započetih programa poticanja čitanja od najranije dobi te dodatno osnažuje povezanost Knjižnice s lokalnom zajednicom. Projekt je polučio izvrsne rezultate, jer svake godine sve više roditelja upisuje djecu u Knjižnicu već od prve godine njihovog života.

Igraonica za najmlađe

Igraonica za najmlađe aktivnost je kojom su obuhvaćena djeca od 3 do 7 godina, a održava se svaki radni dan u trajanju od 90 minuta. Ovakva vođena radionica (bez pratnje roditelja) od posebne je važnosti za djecu, jer se od najranije dobi upoznaju s prostorom Knjižnice i razvijaju ljubav prema slikovnicama i čitanju. Svaka će radionica biti osmišljena tako da dijete na zabavan i inovativan način dođe do novih znanja i spoznaja. Osim organiziranih radionica za djecu, prostor Igraonice zamišljen je kao prostor u kojem dijete i roditelj mogu provesti zajedničko kvalitetno vrijeme uz edukativne igračke i knjige koje su u ovom prostoru prilagođene dobi djeteta.

Kutak za roditelje

Kutak za roditelje pomno je osmišljeno mjesto u Dječjem odjelu u sklopu kojeg se nalazi preporučena stručna literatura o roditeljstvu i odgoju djece. U Kutku bi se organizirala predavanja i radionice u suradnji s pedijatrima, logopedima, dječjim psiholozima, odgajateljima i sl., koji bi govorili o problemima s kojima se djeca danas susreću te njihovim rješenjima i koliko je bitna uloga roditelja u tome.

Jednom davno...

Radionica pod nazivom „Jednom davno...“ namijenjena je djeci od 5 do 10 godina, a posvećena je dječjim bajkama koje nose poruke koje su važne za odrastanje i rješavanje problema s kojima se susreću. Radionice bi se održavale jednom mjesečno, a cilj bi im bio poticanje kreativnog, likovnog i dramskog izričaja.

Studio kreativnosti

„Studio kreativnosti“ naziv je radionica za osnovnoškolce koje će se održavati petkom u Dječjem odjelu, a cilj im je okupljanje kreativnih osnovnoškolaca koji će pomoću različitih tehnika ostvariti svoje potencijale. Nadamo se da će jedan od ishoda biti taj da će osnovnoškolci manje vremena provoditi na mobitelima, a više u kreativnom stvaranju rukama.

Ne ljuti se

„Ne ljuti se“ naziv je aktivnosti na kojoj će se subotom u Knjižnici igrati društvene igre, kako među vršnjacima tako i među članovima obitelji. Dvaput godišnje organizirat ćemo natjecanje u društvenim igrama pod nazivom Ljetna/Zimska liga društvenih igara.

Lektira na drugačiji način

„Lektira na drugačiji način“ kreativni je i drugačiji pristup lektiri i čitanju namijenjen učenicima nižih i viših razreda osnovne škole. Cilj ovakvih radionica jest razvijanje čitalačkih vještina i navika čitanja, kritičkog razmišljanja, timskog i istraživačkog rada kroz unaprijed osmišljene aktivnosti (kvizovi, debate, dramski prikazi, problemski zadatci i dr.). U suradnji s učiteljima razredne nastave i nastavnicima hrvatskoga jezika odabiru se određeni lektirni naslovi, a radionice bi se održavale tijekom nastavne godine (od rujna do lipnja) u trajanju od 2 školska sata. Po potrebi, radionice bi se održavale i izvan prostora Knjižnice, odnosno u lokalnim vinkovačkim školama i školama Vukovarsko-srijemske županije.

Medijska pismenost

Radionicama medijske pismenosti nastojat ćemo upoznati djecu predškolske i školske dobi i njihove roditelje s medijima i njihovom utjecaju na svakodnevni život. S obzirom na sve veći utjecaj medija i sve veću dostupnost različitih medijskih sadržaja, potrebno je razvijati kritička razmišljanja i vještine vrednovanja nužnih za interpretiranje i razumijevanje medijskih sadržaja. Medijska pismenost omogućava nam bolje snalaženje i prepoznavanje relevantnih i kvalitetnih medijskih sadržaja. Radionice bi sadržavale različite aktivnosti na teme: upoznavanje vrsta medija i njihove karakteristike, upoznavanje i korištenje alata za izradu medijskih sadržaja, upoznavanje osnovnih medijskih pojmova (dezinformacija, lažne vijesti, „cyberbullying“, itd.). Radionice bi se održavale tijekom nastavne godine (od rujna do lipnja), jednom mjesečnom za svaku dobnu skupinu, u trajanju od 1 sata. Tijekom Dana medijske pismenosti Knjižnica će biti susretište učenika osnovnih i srednjih škola, za koje će biti organizirane tribine, predavanja i okrugli stolovi. Voditelji programa bit će učenici, knjižničari, medijski stručnjaci i poznate medijske ličnosti.

Kako učiti?

„Kako učiti?“ naziv je radionice s vanjskim suradnikom koja će biti organizirana u dvije grupe radi drugačijeg pristupa koji je potreban osnovnoškolcima i srednjoškolcima. Cilj je djeci olakšati učenje. Svako je dijete drukčije, netko je vizualni tip, netko auditivni, netko uči lakše pomoću umnih mapa. Na radionicama će svako dijete naučiti koji je tip i kako lakše svladati gradivo i zadatke koji se pred njim nalaze.

Ako nisi znao?

Kroz radionice „Ako nisi znao?“ poticali bismo dječji interes za popularnoznanstvenom literaturom. Čitajući edukativne naslove, djeca usvajaju i primjenjuju korisna znanja o sebi i svijetu koji ih okružuje (svemir, ljudsko tijelo, povijesne ličnosti i događaji, životinje i priroda i dr.). Najlakše učenje je ono kroz igru i druženje, a u tome bi nam pomogli stručni suradnici iz raznih područja koji bi nam došli u goste. Radionice bi se održavale jednom mjesečno na zadanu temu, a bile bi namijenjene djeci osnovne škole.

Čitateljski klubovi

Budući da je jedna od važnijih uloga knjižnica poticanje i promicanje čitanja, stvaranje čitateljskih klubova pridonosi tome. Prostor u novoj knjižnici omogućio nam je stvaranje novih, uz dva postojeća koja imamo. „Čarobnjakov šešir“ dječji je čitateljski klub namijenjen djeci od 6 do 11 godina. Susreti se održavaju svake prve subote u mjesecu, a djeca se pri svakom susretu dogovaraju s kojom će se knjigom susresti sljedeći put. Cilj je potaknuti i zadržati djetetov interes za čitanjem. „Teen team GKVK“ biti će čitateljski klub za djecu od 5. do 8. razreda osnovne škole, koji će uz odabrani naslov osmišljavati javne rasprave, tematske izložbe, igrokaze, kreativne radionice, radionice kreativnog pisanja s ciljem poticanja mladih na čitanje, kritičko promišljanje, volonterski rad te druženje i provođenje slobodnog vremena u Knjižnici. Susreti će se održavati svake druge subote u mjesecu. „Book Zone“ čitateljski je klub namijenjen odraslim ljubiteljima knjiga željnim čitateljskih izazova, druženja, razgovora i debatiranja oko istih te kritičkog promišljanja. Članovi se sastaju svakog zadnjeg petka u mjesecu, pod stručnim vodstvom knjižničara u novom Odjelu književnosti. Čitateljski klub za umirovljenike biti će novoosnovani čitateljski klub koji će okupljati korisnike treće životne dobi koji će iznositi svoja čitalačka iskustva, družiti se, razgovarati s osobama sličnih interesa, a sastajat će se prema dogovoru.

Multimedijalni odjel

Multimedijalni je odjel novi odjel u konceptu Knjižnice u kojem će se nalaziti IT tehnologija koju Knjižnica posjeduje kao što su 3D printeri, 3D olovke, micro:bitovi, VRovi i računala za igranje strateških igara, Sony PlayStation konzole i sl. Cilj je privući djecu u Knjižnicu kako bi shvatila da Knjižnica nije samo mjesto učenja, već i druženja, zabave i ugone. U ovom će prostoru kroz igru djeca naučiti koristiti nove tehnologije u svrhu znanja. U ovom odjelu kontinuirano će se provoditi i STEM radionice. STEM pristup znači da se dijete potiče na interdisciplinarno učenje odnosno kombinaciju svih područja u rješavanju nekog zadatka.

Znanstveni odjel

Zadaća je narodnih knjižnica, između ostalog, osigurati pristup znanju, informacijama, cjeloživotnom učenju i djelima pisanog stvaralaštva svim članovima lokalne i/ili regionalne zajednice kojoj je namijenjena. Proučavajući navike naših korisnika, odlučili smo da u prostoru nove knjižnice sadašnji prostor Odjela za odrasle razdvojimo na Odjel književnosti i Znanstveni odjel. Upravo u Znanstvenom će odjelu korisnici, uz knjižničnu građu, imati i prostor za učenje koji će biti opremljen najsuvremenijom informatičkom opremom. U sklopu ovog Odjela održavat će se „Znanstveni utorak“ svakog prvog utorka u mjesecu organizirat ćemo popularnoznanstveno predavanje na pomno odabranu temu, kako bismo približili znanost široj javnosti na zanimljiv način. Za ovu je aktivnost planirano gostovanje najpoznatijih hrvatskih znanstvenika iz svih područja znanosti. Bit će namijenjena i prilagođena korisnicima iznad 15 godina. Na ovom će se Odjelu održavati i „Informatički tečaj za umirovljenike“, koji će biti namijenjen korisnicima starijim od 55 godina, u svrhu informatičkog opismenjavanja, a održavat će se dvaput godišnje.

Odjel za mlade

Odjel za mlade novi je odjel u prostoru nove Knjižnice, koji će okupljati mlade ljude, srednjoškolce i studente, koji će u novoj Knjižnici konačno imati prostor u kojem mogu neometano boraviti i družiti se sa svojim vršnjacima. U sklopu ovog Odjela osmišljena je aktivnost pod nazivom „Klub mladih“ u sklopu koje bi se mladi sastajali prema dogovoru jednom tjedno, a svaki tjedan bi donosio različito događanje. Tako bi se prvi tjedan igrale društvene igre, a drugi bi donio radionicu pisanja kratkih priča. Treći je tjedan osmišljen pod nazivom „To sam ja“- tada bi mladi predstavljali nešto u čemu su drugačiji od ostalih

i pomagali drugima kroz učenje, pisanje zadaća. Zadnji bi tjedan bio predviđen za stručna predavanja i radionice na kojima bi stručne osobe (psiholozi, pedagozi, knjižničari i dr.) pomagali mladima u rješavanju različitih problema s kojima se susreću.

Odjel književnosti

Odjel književnosti biti će mjesto u Knjižnici na kojem će se nalaziti sva hrvatska i svjetska književnost (povijest književnosti, kritika, poezija, drama, proza). Posebno će mjesto zauzimati strip, koji će biti posebno izdvojen zbog svoje specifičnosti i povijesti koju ima u ovome gradu. Na ovom će se Odjelu redovito održavati književni susreti, promocije knjiga i autora radi poticanja čitanja. Želja za širenjem čitateljskih granica potaknula je stvaranje ideje o aktivnosti pod nazivom „Susjedi u gostima“. Četiri puta godišnje u Knjižnici bi gostovali književnici iz susjednih zemalja. Tako bi predstavili sebe i svoj rad, a korisnici bi uživali u umjetničkom doživljaju opusa omiljenoga književnika.

Srednjoškolci sanjaju riječima

„Srednjoškolci sanjaju riječima“ naziv je literarne večeri kojom je započela značajnija suradnja sa srednjim školama. Povodom Mjeseca hrvatskoga jezika, koji traje od 21. veljače do 17. ožujka, bit će upućen poziv učenicima srednjih škola koji pišu pjesme i kratke priče da se prijave i sudjeluju na literarnoj večeri. Nadamo se da će i iduće godine biti odličan odaziv. Literarna večer započela je kao aktivnost, ali zbog odličnog odaziva održat će se četvrtu godinu zaredom i, nadamo se, postati tradicijom iako je prošle godine nismo uspjeli održati. U 2023. godini će biti otisnut i zbornik radova koji će sadržavati sve radove koji su nastali na literarnim radionicama.

60+

Umirovljenici su osobe koje s odlaskom u mirovinu i dalje imaju potrebu za druženjem i razgovorom. „60+“ je osmišljen kao tjedni susret umirovljenika koji bi se odvijao kroz predavanja i radionice koje bi bile dogovorene prema njihovim potrebama i željama.

Kućice za knjige

„Kućice za knjige“ naziv je projekta na koji sam izrazito ponosna, jer sam ga osobno pokrenula prije tri godine. Knjižnica nastoji svojim korisnicima pružiti lepezu kulturnih i zabavnih aktivnosti, a ovo je jedna od njih. Ovom aktivnošću želimo istaknuti koliko je

čitanje važno – želimo knjigu učiniti dostupnom svima. U Gradu smo na pet lokacija postavili kućice za knjige u kojima se nalaze knjige koje građani mogu slobodno posuditi, pročitati te vratiti. U kućicama se nalazi i letak Knjižnice koji sadržava sve važne informacije o Knjižnici i o tome što sve ona nudi. Trenutno su postavljene na Trgu bana Josipa Šokčevića, Slaviji, Krnjašu, Lapovcima, u Mirkovcima, Vinkovačkom Novom Selu, Maloj Bosni, Kolodvor kvartu i Vrtnom naselju. Projekt je zamišljen tako da svaki kvart u Vinkovcima ima svoju kućicu za knjige.

Male vinkovačke jeseni

Gradska knjižnica i čitaonica Vinkovci bila je organizator prvih Dječjih vinkovačkih jeseni te je uz 50. obljetnicu utemeljenja, na moju inicijativu organizirala Literarni natječaj „Male vinkovačke jeseni“. Ideja o pokretanju literarnog natječaja rodila se jer je upravo Knjižnica bila organizator prvih Dječjih vinkovačkih jeseni. Namjera nam je da nakon ovih jubilarnih Dječjih vinkovačkih jeseni (2021.) s Ministarstvom kulture i medija RH, Gradom Vinkovcima i prijateljima naše ustanove svake godine u Knjižnici započnemo Dječje vinkovačke jeseni. Sva planirana događanja i susreti odvijat će se kroz tri dana. Literarni natječaj „Male vinkovačke jeseni“ bit će podijeljen u dvije kategorije, a stručni će žiri nagraditi prva tri mjesta u svakoj kategoriji. Pobjednici će biti nagrađeni u Knjižnici i bit će naši gosti na Dječjim vinkovačkim jesenima.

Zelena knjižnica

Izraz „zelena knjižnica“ s jedne strane odnosi se na knjižničnu zgradu koja je projektirana i izgrađena tako da u najmanjoj mogućoj mjeri nepovoljno utječe na okoliš, a s druge govorimo o knjižničnim programima i uslugama usmjerenim na razvoj „zelene pismenosti“, odnosno jačanje svijesti i informiranosti o održivom društvu i zaštiti okoliša, razvoj sposobnosti kritičkog, mišljenja o ekološkim temama, kao i na stjecanje znanja i vještina potrebnih za poboljšanje kvalitete vlastitoga života, a tako i života čitave zajednice. Naše aktivnosti u novoj „zelenoj knjižnici“ obuhvaćat će različite radionice i predavanja koja će tematizirati ekologiju. Njima će se podizati svijest korisnika i razina znanja iz područja recikliranja, energetske učinkovitosti, prirodnih pojava i sl.

Kino u Knjižnici

Knjižnica će u suradnji s Umjetničkom organizacijom „Asser Savus“ organizirati ciklus filmskih večeri u dvorištu Knjižnice. Na velikom filmskom platnu prikazivat ćemo animirane filmove pet petaka zaredom i tako obogatiti kulturni program u Gradu za naše najmlađe korisnike. Posljednjeg petka u mjesecu prikazivat ćemo dokumentarne filmove različite tematike za sve dobne skupine.

Likovne radionice

Knjižnica će u suradnji sa slikarima ili profesorima likovne umjetnosti organizirati ciklus ljetnih radionica na kojima će polaznici imati priliku savladati osnove likovne umjetnosti. Nakon završenog tečaja napraviti ćemo malu izložbu radova nastalih na radionicama.

Noć knjige

Noć knjige manifestacija je koja je pokrenuta 2012. godine, kako bi se barem na jedan dan govorilo o čaroliji stvaranja i radosti čitanja knjiga. Cilj je projekta kroz jedinstvenu manifestaciju potaknuti kulturu čitanja i uvažavanja knjige kao civilizacijskog i kulturnog dosega te dati poticaj razgovoru o statusu i važnosti knjige u suvremenom društvu. Povod za to pružaju nam Dan hrvatske knjige (22. travnja) i Svjetski dan knjige i autorskih prava (23. travnja). U 2023. godini održat će se dvanaesta zaredom Noć knjige, u kojoj ćemo Vinkovčanima ponuditi bogat program za sve uzraste, a planiramo je prvi put preseliti na ulice Grada.

Mjesec hrvatske knjige

Mjesec hrvatske knjige tradicionalna je nacionalna manifestacija koja uspješno promiče knjigu kao kulturno dobro i čitanje kao društvenu vrijednost. Svake se godine održava pod određenim motom koji bude poznat prije samoga početka, tako da se program slaže čim bude objavljen Poziv za prijave. Gradska knjižnica i čitaonica Vinkovci tiskat će programski letak Mjeseca hrvatske knjige, koji će sadržavati program svih događanja za sve dobne skupine.

Caffe bar

Prema definiciji iz Hrvatske opće enciklopedije, kviz je vrsta društvene igre zasnovana na ispitivanju znanja i vještina iz različitih područja, najčešće natjecateljskog karaktera. Pub

kviz forma je kviza razvijena i danas izrazito popularna u Velikoj Britaniji. Knjižnica će u sklopu novog prostora imati caffe bar u kojem ćemo moći održavati pub kvizove, koji su u Hrvatskoj popularni od 2005. godine. Zasad postoje dvije mogućnosti organizacije pub kviza. Prva je suradnja s vinkovačkom pub kviz scenom – jednom mjesečno ugostili bismo vinkovačke pub kvizaše, a druga je mogućnost suradnje sa srednjim školama.

Stručni skup 85 godina od osnivanja dječjeg odjela Gradske knjižnice i čitaonice Vinkovci

Prve dječje knjižnice u Hrvatskoj počele su se otvarati pedesetih godina prošloga stoljeća te se tako smatra da prva dječja knjižnica postoji od 1950. godine u Zagrebu. Međutim, postoje bilješke o tome da je u Vinkovcima dječji odjel utemeljen već 1937. godine (Hrvatski branik, 23. listopada 1937., str. 2) pri tadašnjoj Hrvatskoj čitaonici. Zabilježeno je da je taj odjel imao svoj fond i svoje djelatnike koji su korisnicima bili na raspolaganju u određenom radnom vremenu. Dakle, taj je odjel prema svim uvjetima odgovarao današnjem stručnom poimanju dječjih odjela narodnih knjižnica u Republici Hrvatskoj. Prema tome, upravo su Vinkovci prvi grad u Hrvatskoj koji je imao dječji odjel, odnosno koji je vrata svoje čitaonice otvorio i najmlađim članovima društvene zajednice. Djeca su dobrodošla u knjižnicu u Vinkovcima već 85 godina. Uz ovu obljetnicu Gradska knjižnica i čitaonica Vinkovci upriličit će Znanstveno-stručni skup s međunarodnim sudjelovanjem „Dječja knjižnica u službi poticanja jezično-govornog razvoja i čitanja“. U promišljanju odabira teme Skupa Gradska knjižnica i čitaonica Vinkovci vodila se isključivo potrebama i interesima koje pokazuje praksa, a očituju se u suradnji s roditeljima, odgojno-obrazovnim ustanovama, udrugama i ustanovama koje se bave djecom i mladima. Tema Skupa obuhvatit će izlaganja koja će se baviti razvojem govora i jezika, ranom i obiteljskom pismenošću, utjecajem roditeljskog okruženja, odgojitelja i učitelja u poticanju jezično-govornih vještina te ulogom knjižničara u razvijanju i poticanju funkcionalnog čitanja i navika čitanja iz užitka. Na Skupu će govoriti priznati stručnjaci iz područja psihologije, pedagogije, razvoja dječjeg jezika, logopedije i knjižničarstva iz Hrvatske i inozemstva. U okviru Skupa održat će se okrugli stol na kojem će se još dublje raspravljati o specifičnim pitanjima u jezično-govornom razvoju i čitanju s kojima se susreću roditelji, odgojitelji, učitelji i svi koji se na bilo koji način bave djecom. Ovim znanstveno-stručnim skupom namjerava se dodatno osvijestiti potreba i nužnost aktivnog uključivanja različitih dionika u jezično-govorni razvoj djeteta.

IZLOŽBENA DJELATNOST

Novi i veći prostor Knjižnice proširit će i promijeniti koncepciju dosadašnje izložbene djelatnosti. Prizemlje Knjižnice zamišljeno je kao glavni izložbeni prostor u kojem će nekoliko puta godišnje biti postavljena velika izložba u trajanju od minimalno mjesec dana. Svaki odjel u Knjižnici imat će svoj izložbeni prostor koji će koristiti za promociju pismenosti, knjiga i čitanja te obilježavanje pojedinih akcija i manifestacija primjerenih korisnicima toga odjela. Dobrodošle su i gostujuće izložbe postavljene od strane odgojitelja, učitelja i profesora, a primjer su povezanosti Knjižnice i odgojno-obrazovnih ustanova. Kroz ovakav vid suradnje škole i vrtići prezentiraju svoj rad, koji postaje vidljiv i izvan zidova njihovih ustanova.

SURADNJA

Cilj je suradnji Knjižnicu predstaviti izvan njezinih zidova, pokazati široj skupini ljudi što sve pruža i potencijalne korisnike na različite načine privući da postanu njezini aktivni članovi. Nastavit ćemo dugogodišnju suradnju sa svim gradskim, privatnim i vjerskim vrtićima na području Grada i Županije, sa školskim knjižničarima, učiteljima, nastavnicima i profesorima osnovnih i srednjih škola, s kulturnim ustanovama i udrugama grada Vinkovaca, Gradom Vinkovcima, Vukovarsko-srijemskom županijom, općinama, Ministarstvom kulture i medija Republike Hrvatske, Ministarstvom znanosti i obrazovanja Republike Hrvatske, Agencijom za odgoj i obrazovanje, Hrvatskim knjižničarskim društvom, Društvom knjižničara Slavonije, Baranje i Srijema i Nacionalnom i sveučilišnom knjižnicom u Zagrebu.

Rimski dani

Rimski dani primjer su manifestacije koja predstavlja izvrstan prikaz povijesti i utjecaja Rima na područje grada Vinkovaca. Rimski dani održat će se u lipnju, a naša će se Knjižnica, kao i svake godine, uključiti u njihovo obilježavanje radionicama za djecu, kojima ćemo ih vratiti u doba Colonie Aurelie Cibalae.

Ljeto u Vinkovcima – Ljeto u Knjižnici

U sklopu „Ljeta u Knjižnici“ organizirat ćemo ciklus radionica za školarce, u svrhu provođenja slobodnog vremena u Knjižnici. Ciklus će obuhvatiti tridesetak radionica. U suradnji s Umjetničkom organizacijom „Asser Savus“ organizirat ćemo ciklus filmskih

večeri u dvorištu Knjižnice. Na velikom filmskom platnu prikazivat ćemo animirane filmove pet petaka zaredom i tako obogatiti kulturni program u Gradu.

Vinkovačke jeseni

Kao i svake godine, Gradska knjižnica i čitaonica Vinkovci uključit će se u obilježavanje ovog važnog kulturnog događaja. Postavit ćemo prigodnu izložbu knjižnične građe, koja će se moći pogledati u rujnu. Već tradicionalno, dr. sc. Anica Bilić, znanstvena savjetnica u trajnom zvanju i upraviteljica Centra za znanstveni rad Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti u Vinkovcima, održat će popularno-znanstveno predavanje. Kako bismo mlade naraštaje upoznati s tradicijom i kulturom Vinkovaca, u Dječjem odjelu održat ćemo radionice za djecu na temu vinkovačkih jeseni.

Advent u Vinkovcima – Advent u Knjižnici

U Gradskoj knjižnici i čitaonici Vinkovci održat će se kreativne radionice izrade adventskih vijenaca i božićnih ukrasa. Na blagdan Svetoga Nikole, 6. prosinca, u suradnji s osnovnim školama bit će izvedena božićna predstava. Održat će se i dvije radionice u suradnji s Gimnazijom Matije Antuna Reljkovića Vinkovci, koje će imati humanitarni karakter. Kao i svake godine, na blagdan Svete Lucije, 13. prosinca, u Knjižnici će se sijati pšenica. Provest će se i ciklus radionica za školarce za vrijeme zimskih praznika, a u svrhu provođenja slobodnog vremena u Knjižnici. Radionice će se održavati dvaput tjedno u trajanju od dva sata. Tematski će biti vezane uz različite oblike kreativnog izražavanja.

Projekt *Kultura u pokretu*

Ministarstvo kulture i medija RH objavilo je 23. prosinca 2020. otvoreni privremeni poziv na dostavu projektnih prijedloga pod nazivom *Čitanjem do uključivog društva*. Provedbom poziva doprinijet će se ostvarenju ciljeva ***Nacionalne strategije poticanja čitanja za razdoblje od 2017. – 2022.*** Poziv se provodi u okviru Operativnog programa *Učinkoviti ljudski potencijali 2014. – 2020.*, a usmjeren je na povećanje socijalne uključenosti ranjivih skupina (djece i mladih do 25 godina, osoba starijih od 54 godine, nezaposlenih, uključujući dugotrajno nezaposlene, osoba s invaliditetom te pripadnika romske i drugih nacionalnih manjina) kroz razvoj čitalačke pismenosti. Udio financiranja po pojedinom projektu iznosi 100 % prihvatljivih troškova, od čega je 85 % osigurano iz sredstava Europskog socijalnog fonda, dok će obavezni udio nacionalnog sufinanciranja od 15 %

osigurati Ministarstvo kulture i medija iz Državnog proračuna Republike Hrvatske. Gradska knjižnica i čitaonica Vinkovci s partnerima Vukovarsko-srijemskom županijom i Gradom Vinkovcima prijavila se na otvoreni poziv projektnog prijedloga pod nazivom ***Kultura u pokretu*** sukladno Uputama za prijavitelje **ukupne vrijednosti 3.990.725,63 kn**. Razdoblje provedbe Projekta započinje datumom potpisivanja Ugovora te traje 24 mjeseca. Kroz ovaj Projekt Knjižnica će nabaviti novo bibliobusno vozilo. Nadamo se da ćemo u 2023. uspješno završiti provođenje Projekta sa svim planiranim aktivnostima.

ZAKLJUČAK

Plan i program rada Gradske knjižnice i čitaonice Vinkovci za 2023. godinu sadrži detaljan opis planiranog rada, aktivnosti, programa i projekata koji su pred nama. Prema Strateškom planu razvoja Gradske knjižnice i čitaonice Vinkovci od 2019. do 2023. godine, Knjižnica nastavlja biti kulturno, obrazovno, informacijsko i društveno središte zajednice i mjesto promicanja tolerancije i multikulturalnosti, jednako dostupno svima.

Prilog: Financijski plan Gradske knjižnice i čitaonice Vinkovci za 2023. godinu

Ravnateljica
Vedrana Lugić, dipl. knjiž. i prof.